

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.02.2004, sp. zn. 25 Cdo 863/2003, ECLI:CZ:NS:2004:25.CDO.863.2003.1

Číslo: 42/2005

Právní věta: Bylo-li u provozovatele garáže v hmotněprávní lhůtě (§ 436 obč. zák.) uplatněno právo na náhradu škody způsobené na konkrétním voze tam oprávněně umístěném, právo nezaniká bez zřetele k tomu, zda je uplatnil vlastním jménem jeho majitel, jemuž vznikla škoda, nebo ten, kdo smlouvu s provozovatelem uzavřel a vůz tam umístil.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.02.2004

Spisová značka: 25 Cdo 863/2003

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 435 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 436 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d p r o P r a h u 4 r o z s u d k e m z e d n e 1 8 . 2 . 2 0 0 2 z a m í t l ž a l o b u o b o u ž a l o b c ů n a z a p l a c e n í č á s t k y 1 2 0 1 0 4 K č a r o z h o d l o n á h r a d ě n á k l a d ů ř í z e n í v e v z t a h u m e z i ž a l o b c i , ž a l o v a n ý m a v e d l e j š í m ú č a s t n í k e m . R o z h o d l t a k o n á r o k u n a n á h r a d u š k o d y p o t é , c o u s n e s e n í m o d v o l a c í h o s o u d u z e d n e 2 3 . 1 1 . 2 0 0 0 b y l p r o p r o c e s n í v a d u z r u š e n j e h o p ř e d c h o z í r o z s u d e k z e d n e 1 2 . 5 . 2 0 0 0 , j í m ŝ b y l a ž a l o b a p r v n í (a t e h d y j e d i n é) ž a l o b k y n ě z a m í t n u t a , a v d a l š í m ř í z e n í p ř e d s o u d e m p r v n í h o s t u p n ě p ř i s t o u p i l d o ř í z e n í d r u h ý ž a l o b c e . S o u d v y c h á z e l z e z j i š t ě n í , ŝ e ž a l o b c e b) z a v ř e l s e ž a l o v a n ý m d n e 3 0 . 1 0 . 1 9 9 5 s m l o u v u n a d o b u n e u r č i t o u o p o s k y t n u t í p a r k o v a c í h o m í s t a v g a r á ŝ í c h v u l i c i N . 1 v P . p r o p a r k o v á n í v o z u z n a č k y M e r c e d e s 5 0 0 S l - 1 2 9 , j e h o ŝ v l a s t n í k e m j e ž a l o b k y n ě a) . D n e 1 3 . 8 . 1 9 9 6 z j i s t i l ž a l o b c e b) , ŝ e n a v o z i d l e , k t e r é v g a r á ŝ i z a p a r k o v a l d n e 2 . 8 . 1 9 9 6 , j e p r o ř í z n u t á p l á t ě n á s t ř e c h a , t o t o p o š k o z e n í n a h l á s i l t é h o ŝ d n e ž a l o v a n é m u , P o l i c i i Č R a d n e 1 4 . 8 . 1 9 9 6 v e d l e j š í m u ú č a s t n í k o v i , u n ě h o ŝ j e ž a l o v a n ý p o j i š t ě n . P o t é , c o v e d l e j š í ú č a s t n í k o d m í t l š k o d u n a h r a d i t , o b r á t i l s e d o p i s e m z e d n e 1 8 . 4 . 1 9 9 7 o p ě t n a ž a l o v a n é h o . S o u d d o s p ě l k z á v ě r u , ŝ e z a s i t u a c e , k d y v ů z d o g a r á ŝ e n a z á k l a d ě s m l u v n í h o v z t a h u u m í s t i l ž a l o b c e b) , k t e r ý n e n í j e h o v l a s t n í k e m , a k d y z j e h o ú k o n ů ú c i n ě n ý c h p o p o š k o z e n í v o z u n e v y p l y n u l o , ŝ e b y j e č i n i l j m é n e m ž a l o b k y n ě a) , k t e r á j a k o v l a s t n i c e v o z u j e p o š k o z e n o u , u p l y n u l a ž a l o b k y n i a) m a r n ě p a t n á c t i d e n n í p r e k l u z i v n í l h ů t a p o d l e § 4 3 6 , v ě t y d r u h é , o b č . z á k . , n e b o ŝ v l a s t n í m j m é n e m u p l a t n i l a n á r o k n a n á h r a d u š k o d y a ŝ d n e 5 . 1 1 . 1 9 9 8 (p o d á n í m ž a l o b y) . P r o t o ŝ e a n i z e s m l o u v y o p a r k o v á n í a n i z d a l š í h o j e d n á n í ž a l o b c e b) n e b y l o z ř e j m é , ŝ e b y j e d n a l j a k o z á s t u p c e v l a s t n i c e v o z u (ž a l o b k y n ě a /) , s o u d s

poukazem na § 32 odst. 1 obč. zák. dovodil, že žalobce b) jednal vlastním jménem. Pokud bylo tvrzeno, že ke všem jednáním a právním úkonům spojeným s provozem automobilu byl žalobce b) zmocněn písemnou plnou mocí ze dne 20. 3. 1995, vystavenou žalobkyní a), soud nevzal existenci plné moci za prokázanou i s ohledem na to, že tato listina byla v řízení předložena až v březnu 2001. Z hlediska odpovědnosti žalovaného za škodu podle § 420 obč. zák. neshledal nárok žalobkyně a) důvodným, neboť nebylo prokázáno, že by v den, kdy bylo zjištěno poškození vozu, žalovaný porušil nějakou konkrétní povinnost, která by měla za následek vznik škody. Vzhledem k tomu, že žalobce b) se stal účastníkem řízení na straně žalující až 20. 8. 2001, je jím uplatněný nárok na náhradu škody promlčen.

K odvolání žalobců M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 6. 8. 2002 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se zamítá žaloba, aby žalovaný byl uznán povinným zaplatit žalobcům společně a nerozdílně částku 120 104 Kč, ve výrocích o nákladech řízení jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a ztotožnil se s jeho závěry, na něž odkázal. Vzhledem k tomu, že veškeré právní úkony činil žalobce b) sám za sebe a nikoli jménem žalobkyně a), jsou správné úvahy soudu prvního stupně týkající se nároku žalobkyně na náhradu škody podle § 433 a násl. obč. zák., a protože žalobce b) není vlastníkem vozidla a tedy ani poškozeným, nemohl nárok na náhradu škody vlastním jménem uplatnit. Změna výroku soudu prvního stupně je pak odůvodněna změnou žalobního petitu připuštěnou v odvolacím řízení.

Proti tomuto rozhodnutí podali žalobci dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a jeho přípustnost dovozují z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Zásadní právní význam rozhodnutí spatřují v otázce, kdo a za jakých okolností může ve smyslu § 436 obč. zák. uplatnit u provozovatele garáže nárok na náhradu škody. Namítají, že v daném případě byl nárok řádně uplatněn v prekluzivní lhůtě podle § 436 obč. zák., neboť podle jejich názoru není nutné, aby právo na náhradu škody uplatnila u povinného přímo osoba, které právo svědčí, a poukazují na formulaci ustanovení § 436 obč. zák., které blíže neurčuje osobu, která musí uvedený úkon učinit. Nesouhlasí proto se závěrem, že žalobkyni a) marně uplynula prekluzivní lhůta podle § 436 obč. zák. Dále soudu vytýkají, že nevzal za prokázanou existenci plné moci, na jejímž základě jednal žalobce b) jménem žalobkyně a), a namítají, že okolnost, ve kterém stadiu řízení byl listinný důkaz soudu předložen, jej nezabavuje důkazní hodnoty, nehledě k tomu, že zmíněná plná moc mohla být v řízení předložena již dříve, nebýt toho, že žalobkyni a) byla soudem prvního stupně odňata možnost jednat, jak bylo konstatováno v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2000. Dovolatelé dále nesouhlasí s hodnocením provedených důkazů z hlediska odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák., neboť z výpovědí žalobce a svědků plyne, že zaměstnanci žalovaného neplnili řádně své strážní povinnosti a v důsledku toho došlo k poškození zaparkovaného automobilu. Navrhli zrušení rozsudku odvolacího soudu i soudu prvního stupně a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) se nejprve zabýval přípustností dovolání.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (písm. a/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (písm. b/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (písm. c/).

Ačkoli je výrok rozsudku odvolacího soudu formálně označen jako změna rozsudku soudu prvního stupně, jedná se o rozsudek potvrzující, neboť práva a povinnosti obou stran byly soudem prvního i druhého stupně posouzeny shodně - žaloba byla v plném rozsahu zamítnuta. Přípustnost dovolání

proti rozsudku soudu prvního stupně se tedy řídí ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění přípustnost dovolání nezakládají – srov. ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř.) a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu. Právním posouzením ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je činnost soudu, při níž aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění, jaká mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva a povinnosti.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Soudy obou stupňů vycházely z názoru, že žalobkyně a), která je poškozenou, tj. osobou, v jejíž majetkové sféře došlo poškozením jejího majetku k úbytku hodnot, je sice aktivně legitimována k uplatnění nároku na náhradu jí způsobené škody podle § 435 obč. zák., avšak její právo na náhradu škody nebylo ve lhůtě podle § 436 obč. zák. u provozovatele uplatněno, neboť žalobce b), který toto právo uplatnil, nejednal jejím jménem.

Otázku zásadního právního významu v této věci, která v rozhodování odvolacího soudu nebyla zatím řešena, shledal dovolací soud v otázce, zda právo poškozeného na náhradu škody způsobené na jeho dopravním prostředku, umístěném v garáži (§ 435 obč. zák.), se prekludovalo, jestliže bylo sice včas uplatněno u provozovatele garáže (§ 436 obč. zák.), avšak osobou odlišnou od poškozeného. Právní posouzení této otázky, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, je významné pro rozhodnutí o uplatněném nároku žalobkyně a).

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 433 odst. 1 obč. zák. provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídá za škodu na věcech, které byly ubytovanými fyzickými osobami nebo pro ně vneseny, ledaže by ke škodě došlo i jinak. Vnesené jsou věci, které byly přineseny do prostor, které byly vyhrazeny k ubytování nebo k uložení věcí, anebo které byly za tím účelem odevzdány provozovateli nebo některému z pracovníků provozovatele.

Podle ustanovení § 435 obč. zák. stejně jako provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídají i provozovatelé garáží a jiných podniků podobného druhu, pokud jde o dopravní prostředky v nich umístěné a jejich příslušenství.

To, že provozovatel garáží a jiných podniků odpovídá podle § 435 stejně jako provozovatel poskytující ubytovací služby, znamená, že odpovídá objektivně (bez ohledu na zavinění), ledaže by ke škodě došlo i jinak (§ 433 odst. 1 obč. zák.), a své odpovědnosti se nemůže zprostit jednostranným prohlášením ani dohodou (§ 433 odst. 3 obč. zák.).

Ustanovení § 435 obč. zák. vymezuje osobu, která za škodu odpovídá (provozovatelé garáží a jiných podniků podobného druhu), a věc, k níž se vznik odpovědnostního vztahu váže (pouze dopravní prostředky a jejich příslušenství v takových zařízeních umístěné – nikoliv jiné zde uložené věci), zatímco ustanovení § 433 odst. 1 obč. zák. vztahuje odpovědnost provozovatele ubytovacích služeb pouze na ty věci, které do prostor sloužících k ubytování či k uložení věcí byly umístěny ubytovanými fyzickými osobami nebo pro ně přineseny, popř. odevzdány provozovateli. Objektivní odpovědnost za

škodu na věcech takto vymezených se odvíjí od existence závazkového vztahu mezi provozovatelem ubytovacích služeb a osobou, která ji využívá (smluvní vztah se váže k osobě ubytovaného), nevyžaduje se však, aby ubytovaná fyzická osoba uzavřela smlouvu osobně, nýbrž rozhodující je ta skutečnost, že na základě smlouvy je ubytována. Tato skutečnost je pak zároveň podmínkou pro kvalifikaci věcí, na něž se objektivní odpovědnost provozovatele vůči ubytovanému vztahuje (nikoliv každá do těchto prostor přinesená věc, ale jen věc vnesená fyzickou osobou, jíž je služba ubytování poskytována, popř. věc pro ni vnesená).

Rovněž odpovědnost provozovatele garáží a podobných podniků dle § 435 obč. zák. předpokládá smluvní vztah, který bývá často uzavírán konkludentně (např. tím, že vůz je umístěn na hlídané parkoviště se souhlasem jeho obsluhy). Ustanovení § 435 obč. zák. se vztahuje i na taková parkoviště a podniky, kde auta parkují právě na základě takto uzavřené dohody, a neomezuje odpovědnost jen na ty dopravní prostředky, které zde byly umístěny blíže specifikovanými fyzickými osobami, ani nevymezuje okruh subjektů, jimž provozovatel za škodu odpovídá. Zatímco u ubytovacích (a jiných služeb, s nimiž je spojeno odkládání věcí), je smluvní vztah vázán přímo na osobu, která se ubytovala (či využila službu), u parkování a garážování se obsah smluvního vztahu (závazek provozovatele) váže k určitému dopravnímu prostředku, a (není-li ujednáno jinak), neváže se jen k fyzické osobě, která vůz do garáže umístila. Jestliže z uzavřené smlouvy o garážování či parkování je kdokoliv oprávněn umístit zde konkrétní dopravní prostředek, pro nějž bylo parkovací místo sjednáno, vztahuje se objektivní odpovědnost provozovatele na tento konkrétní dopravní prostředek zde umístěný bez ohledu na to, kým byl vůz do takového zařízení přivezen (srov. též rozhodnutí NS ČR, sp. zn. [25 Cdo 1565/2001](#), publikované pod R 4/2004).

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že pokud žalobce b), který uzavřel smlouvu o parkování a který není vlastníkem vozidla, jež bylo poškozeno, uplatnil u provozovatele garáže právo na náhradu škody ve smyslu § 436 obč. zák. „vlastním jménem“ a nikoliv jménem vlastníka vozu, právo poškozeného (vlastníka vozu) na náhradu škody způsobené na jeho voze zde umístěném se prekludovalo.

Podle ustanovení § 436 obč. zák. právo na náhradu škody musí být uplatněno u provozovatele bez zbytečného odkladu. Právo zanikne, nebylo-li uplatněno nejpozději patnáctého dne po dni, kdy se poškozený o škodě dozvěděl.

První věta tohoto ustanovení stanoví způsob, jakým musí být právo u provozovatele uplatněno (jednostranný právní úkon), aniž je stanovena podmínka, že tak musí učinit poškozený, kterým je v první řadě vlastník věci, jež byla poškozena. Jeho majetkový stav zahrnuje hodnotu věci a v důsledku jejího poškození či zničení dochází ke zmenšení jeho majetkového stavu oproti stavu před tím, než k jejímu poškození došlo.

Oprávněným subjektem k uplatnění práva u provozovatele garáže může nepochybně být i ten, kdo uzavřel dohodu o umístění dopravního prostředku a kdo ho tam umístil, i když sám není vlastníkem vozu.

Ve druhé větě se stanoví délka a počátek prekluzivní lhůty, tj. že právo zanikne, nebylo-li v určité lhůtě uplatněno. Počátek této prekluzivní lhůty je vázán na okamžik, kdy se poškozený o škodě dozvěděl.

Bylo-li u provozovatele garáže v uvedené hmotněprávní lhůtě (§ 436 obč. zák.) uplatněno právo na náhradu škody způsobené na konkrétním voze tam oprávněně umístěném, který byl předmětem poskytnuté služby, není rozhodující, zda jej uplatnil vlastním jménem jeho majitel, jemuž vznikla škoda, nebo ten, kdo smlouvu s provozovatelem uzavřel a vůz tam též umístil, a vzhledem k tomu, že toto právo může být učiněno i ústně, není k tomu třeba ani písemné plné moci vlastníka vozu.

Stanovení zániku práva (prekluze) v důsledku neuplatnění práva u provozovatele i krátká doba k tomuto mimosoudnímu uplatnění práva jsou odůvodněny snahou, aby provozovatel vzhledem ke své objektivní odpovědnosti se co nejdříve o vzniklé škodě na dopravním prostředku v jeho provozovně dozvěděl a mohl tak zjistit viníka a učinit potřebná opatření k zabránění vzniku dalších či obdobných škod.

Pokud jde o námitky dovolatelů, že odvolací soud nepřihlédl k plné moci prokazující, že žalobce b) jednal jménem žalobkyně a), a nesprávně hodnotil provedené důkazy z hlediska odpovědnosti žalovaného za škodu podle § 420 obč. zák., nejedná se o vady v právním posouzení, ale o napadání skutkových závěrů odvolacího soudu; dovolatelé tak uplatňují dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř. Vzhledem k tomu, že dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., nelze tento dovolací důvod uplatnit, a dovolací soud se proto nemohl těmito námitkami zabývat.

Z výše uvedeného vyplývá, že právní názor odvolacího soudu není správný. Ve vztahu mezi žalobkyní a) a žalovaným spočívá rozhodnutí odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení, což mělo za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, proto dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu o věci samé v uvedeném rozsahu a ve výrocích o nákladech řízení ve vztahu mezi žalobci, žalovaným a vedlejším účastníkem zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud ve stejném rozsahu i toto rozhodnutí a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu o nároku žalobce b) nespočívá na řešení právní otázky, pro niž je dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné, dovolací soud dovolání žalobce b) odmítl (§ 243b odst. 5 a § 218 písm. c/ o. s. ř.).